

08 november 2022

'Pak nu dit stikstof-momentum'

Het kabinet staarde na het jongste stikstofdebaat als een konijn in de koplampen. Terwijl volgens Friso de Zeeuw de oplossing al lonkt.

[Friso de Zeeuw](#)

Nagenoeg alle experts voorspelden vernietiging van de bouwvrijstelling stikstof. De vier betrokken ministers keken echter als konijnen de koplamp. Wederom bleek geen plan B voorhanden. Verbijsterend.

Minister Christianne van der Wal etiketteerde alle nog resterende methoden om bouwprojecten door te laten gaan als 'geitenpaadjes'. Eerder diskwalificeerde zij het instrument onteigening, daar onlangs aan toevoegend dat de inzet juridisch waarschijnlijk niet mogelijk is. Onjuist. Zo gooit zij haar eigen beleidsglazen in. Dit valt haar politiek aan te rekenen, maar laten we de blik ook richten op het departement dat haar adviseert: de professionaliteit van het ministerie van LNV schiet schromelijk tekort.

Minister Hugo de Jonge acteert niet op het stikstofdossier, terwijl het voor het ambitieuze woningbouwprogramma toch essentieel is. In breder perspectief gezien, beperkt zijn onstuitbare activisme zich toch vooral tot de eigen biotoop volkshuisvesting. Daarmee win je de strijd voor de tijdige realisatie van voldoende woningplannen op de juiste locaties niet.

Het parlement straalt op het stikstofdossier diepe verdeeldheid uit. Ook dat helpt niet.

Het schrappen van de bouwvrijstelling voor de woningbouw moeten we intussen niet dramatiseren. Veel ontwikkelaars, bouwers en gemeenten hebben daar namelijk *wel* op geanticipeerd. Zij hebben een plan B op de plank liggen. Met bijvoorbeeld inzet van de ecologische voortoets (meestal geen natuurvergunning nodig), intern salderen (geen natuurvergunning nodig) of extern salderen. Deze methoden kunnen nog steeds en hebben - mits zorgvuldig toegepast - de zegen van de Raad van State. Na-kakelen over 'geitenpaadjes' getuigt van onkunde.

Het gebruik van elektrisch bouw materieel (kranen, graafmachines) zonder stikstofuitstoot kan helpen, maar is nog lang geen volwaardig alternatief. Het is schaars en waanzinnig duur in relatie tot de milieu-opbrengst, maar de economische rationaliteit is in het stikstofdossier sowieso zoek. De congestie op de elektriciteitsnet maakt toepassing soms onmogelijk.

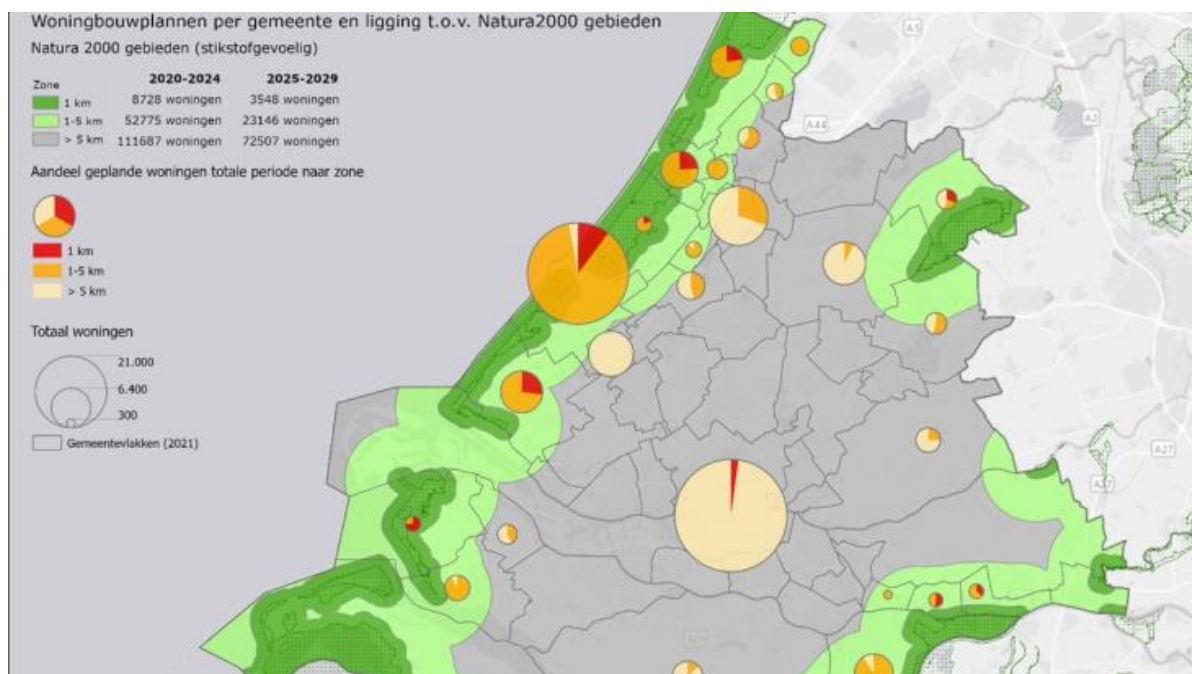
Het vervallen van de bouwvrijstelling noodzaakt tot het maken van honderden extra uitgebreide Aeries-berekeningen. Dat lijkt het grootste negatieve gevolg voor de woningbouw. Forse vertraging (en extra kosten), waarbij we eerder aan zes tot negen maanden moeten denken dan aan drie. Want omgevingsdiensten en adviesbureaus kampen - u raadt het al - met oplopende capaciteitstekorten.

Om de vertraging aanzienlijk terug te brengen zou bijvoorbeeld de inzet van een eenvoudige gestandaardiseerde berekenings- en beoordelingsmethode voor woningbouwplannen helpen. Het rapport van Sweco (in opdracht van de Neprom) ligt al drie jaar bij de ministeries. Niets mee gedaan.

Een vereenvoudigde toetsing is verdedigbaar omdat de bouw maar 0,6 procent bijdraagt aan de totale stikstofuitstoot. De bijdrage van een fors bouwplan is te vergelijken met een zakje Pokon of de scheet van een gans.

Drie weken nemen de ministers de tijd om bij te komen van de ‘verrassing’ en met nieuwe initiatieven te komen. De minister van Wonen én de provinciebesturen zouden dit politieke momentum moeten gebruiken het maatschappelijke belang van de woningbouw alsnog met de stikstof-aanpak te integreren.

Hoe dan? De ministers kunnen bij de selectie van de piekbelasters rekening houden met de zones waar het noodzakelijk natuurherstel zich vervlecht met een stevige woningbouwopgave (en dus ook de mobiliteitsopgave). Als voorbeeld neem ik Zuid-Holland. Op onderstaand kaartje zijn in donker- en lichtgroen de gebieden aangegeven binnen de grens van 5 kilometer van Natura 2000-gebieden (vooral de duinen).

Selecteer daar de piekbelasters. Het zullen overigens niet louter agrarische bedrijven zijn. Daarnaast kunnen ook andere, aanvullende maatregelen kunnen bijdragen aan de tot reductie van de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden, zoals snelheidsbeperking van wegen die vlak langs of in de natuurgebieden lopen. Ook andere snel te realiseren natuurverbeteringsmaatregelen, bijvoorbeeld waterkwaliteit en -kwantiteit, worden meegenomen. Maak daar een plan van aanpak dat financiën, organisatie en participatie regelt. Evenals de inzet van een competente ploeg; een doortastende gebiedsregisseur is cruciaal. Looptijd: drie jaar.

Schakel de kennis van het Kadaster in. Combineer dit met een turbo-gebiedsproces, met begrensde integraliteit: de in de beperkte tijdspanne te behalen reductiedoelstelling is

randvoorwaardelijk. Wees duidelijk over de inzet van de onteigening als ultimum remedium, zoals dat bijvoorbeeld in regionale gebiedsafspraken met de agrarische sector al gebeurt.

Deze strategie behelst niet meer dan een paar grove pennenstreken. Als er betere ideeën zijn om binnen afzienbare tijd de impasse in de twee urgente dossiers (stikstof en woningbouw) te doorbreken: prima. Maar het zou zonde zijn als het momentum van dit jongste stikstofdebatte weer onbenut blijft.